

תורת הר שמואל

פרשת במדבר - תש"ע כניסת השבת: 6:53 צאת השבת: 8:09 רבנו תם: 8:46

פרשה מפורשת הרב דוד שרעבי

האם יש מספר לבני ישראל? האם יש מספר לכוכבים? למה אסור לספור את בני ישראל?

בפרשה שלנו פרשת במדבר כתוב:

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחדש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר, שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלם.

הקדוש ברוך הוא מצווה את משה לספור את בני ישראל, למה דווקא עכשיו צריך לספור אותם? מסביר רש"י שכיון שבני ישראל הם חביבים בעיני הקדוש ברוך הוא לכן הוא סופר אותם כל שעה. למה הדבר דומה? לאדם שיש לו יהלומים בכיס, הוא כל כך שמח על היהלומים שיש לו עד שהוא מוציא אותם מדי פעם וסופר אותם שוב ושוב, הוא אינו סופר בכדי לדעת כמה יש לו כי הרי את זאת הוא יודע מהספירה הראשונה, אלא הוא סופר בגלל שהיהלומים חביבים בעיניו! כך גם הקב"ה סופר את בני ישראל כל שעה כי הם חביבים בעיניו.

והיכן מצינו שהקב"ה ספר את בני ישראל?

בשלושה מקומות מצינו:

הפעם הראשונה כשבני ישראל יצאו ממצרים, שכתוב בפרשת בא: "ויסעו בני ישראל מרעמסס סתה כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד ממך", ומפורש שבני ישראל נספרו כשיצאו ממצרים, והסיבה, כיון שחלק מתו במצרים לכן ספרו אותם ביציאתם כדי לדעת כמה הם.

הפעם השנייה כשנפלו בני ישראל אחר מעשה העגל, שכתוב בפרשת כי תשא: "כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם", בפרשת כי תשא מפורשים עוד שני תוספות, האחד שצריך לספור אותם על ידי דבר, על ידי מחצית השקל שכל אחד מביא מטבע וסופרים אחר כך את המטבעות, ותוספת שנייה רואים שאם אינם סופרים על ידי מטבעות אלא

פרפראות הרב משה קליין

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר..." ה"אור החיים" הק' מסביר באריכות מדוע היה צריך לדעת מספר זה.

עכ"פ רמזה לנו התורה מהפסוק **"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם"** (עם הכולל של המילים 10) שהם כמניין בגימט' 4.128

וממשיכה התורה ואומרת **"במספר שמות כל זכר לגלגלם"** כלומר במספר של הגימט' של הפסוק (4.128) **"שמות כל זכר..."** מצויים השמות של י"ב השבטים המצוינים בהמשך "ראובן, שמעון, יהודה, יששכר, זבולן, אפרים, מנשה, בנימין, דן, אשר, נדב, נפתלי" שמנינים עם הכולל בגימט' 4.128 (משב"א)

"לשמעון שלומיאל בן צורישי"

לביש גדא רגילים לכנות "שלומיאל" מה המקור לזה? נראה מפני ששבט שמעון היה השבט העני ביותר, כדברי רש"י (בפ' ויחי). "אין לך עניים, סופרים ומלמדי תינוקות אלא משמעון" ושלומיאל היה נשיא שבט שמעון.

יום המיוחס, היום שאחרי ר"ח סיון נקרא "יום המיוחס". מדוע נקרא יום זה בשם זה? הרי לא ארע בו דבר, בשם האדמו"ר ר' ישראל מרז'ין נותנים הסבר של מעם. דווקא משום שאין ביום זה שום חשיבות מיוחדת וכל "ייחוסו" הוא שיום לפניו הוא ר"ח ואחריו שלושת ימי הגבלה, הוא נקרא יום המיוחס כי מי שאינו רואה בעצמו סגולות מיוחדות רק לאחריו ולפניו, זה עצמו הוא ייחוסו.

משל למלך שהוזמן אליו ארבעה מטובי הציירים ומסר להם לצייר את קירות ארמונו.

האומנים חלקו את העבודה שכל אחד מהם יצייר קיר אחד בכל חדר, הם עשו את המלאכה במיטב כישרונם ובסקירה רבה במכחול וצבעים חוץ מאחד שלא עשה כל מלאכה, אלא היה יושב לו ומחשב חשבונות ועשה מדירות, לא הבינו חבריו את פשר הדבר, כשגמרו את עבודתם, בא זה במראות מלוטשות וחיפה בהם את הקיר הרביעי והשתקפו בו כל הציורים של שאר הקירות בהתמוגגות נפלאה, והקיר הזה היה היפה ביותר.

זה גדלותו של "יום המיוחס" כי הוא מרכז ומשקף כל הסגולות שלפניו ואחריו. (פניני התורה)

ואיתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוא, המפרשים השונים כבר מדברים על החשיבות של אישיותו של המנהיג.

בעל ה"קרבן עני" מפרש איש איש למטה מי שמחזיק עצמו ל"מטה" שהוא צנוע וענותן, הוא ראש לבית אבותיו וכו'. לעתים מתעוררים דעות שונות סביב אישיות של מנהיג, יש המפליגים בשבחיו ואחרים מדברים בו סרה אומרת התורה **"איש ראש"** = 712 גימטריא של תשבי = 712 אומנם הדעות חלוקות ואת האמת נדע ע"י ה"תשבי" אבל "ואיתכם יהיו איש איש" איש איש ודעותיו "אתכם יהיו" שימרו דעותיכם לעצמכם.

מזל טוב ושפע ברכות למשפחה היקרה של הרב אברהם סנדומירסקי הי"ו

על אירוסיו הבן החשוב ומובחר

ה"ה מנדי הי"ו

ענגי הגפן בענגי הגפן

מזל טוב ושפע ברכות למחבר "משפט שלמה"

הרב שלמה כהן שליט"א ורעייתו

בדיכנס גנם בגימין רפאל ג"י

בעול המצוות

הציבור מוזמן לקידוש!

משפט שלמה הרב שלמה כהן

המקרה:

סוחר עתיקות בשם בני ישן שמע שכתבים של האדמו"ר ממאדים, הכוללים כ- 20 דפים של חידושי תורה על הספר "עין

החיים", נמצאים בידי סוחר אחר בשם ליאור חדש, והוא מעוניין למצוא להם קונה.

בני ישן ערך בדיקה מקצועית של הכתב עמ"נ לוודא שאינו זיוף, ובנוסף הובא לידעיתו של ליאור קנה אותם מבנו של האדמו"ר מנוגה, שזהו מקור אמין. לכן הסכים לשלם 250 אלף דולר בעבורם, ביודעו שבמשך הזמן הוא ימצא קונה שיהיה מוכן לשלם את הסכום והרווח יהיה שלו.

בעבור כמה חודשים קיבל בני בדואר הזמנה

לביה"ד מיהודי בשם רוני, מצאצאי האדמו"ר ממאדים, התובע לקבל בחזרה את המחברת של הסבא שלו! בני הגיע לביה"ד ביום המיועד בכדי לשמוע על מה כל המהומה.

הטענות:

רוני הביא עדים שהוא מצאצאי האדמו"ר ממאדים, וטוען שלפני כמה שנים הוא השאיל את המחברת לאדמו"ר מנוגה בכדי שיוכל לעיין בחידושי הסבא בתורת הסוד. למענתו, בנו של האדמו"ר לקח את המחברת מאביו ומכר אותה כ- 10 אלף דולר. המשפחה חיפשה אחר המחברת במשך זמן רב ובמקביל תבעו את האדמו"ר מנוגה לשלם את שווייה מאחר והוא האחראי על

Copyright AliArtDirect 1999

סופרים ממש את הראשים של בני ישראל אז יש "נגף", יכולה להיות מגיפה, והסיבה שספר אותם כיון שנפלו במעשה העגל לכן ספר אותם שוב לדעת מה המספר.

הפעם השלישית זה בפרשה שלנו פרשת במדבר, ולמה ספר אותם שוב בפרשה שלנו? מסביר רש"י כיון שהקב"ה בא להשרות את שכנינו בתוך המשכן לכן ספר אותם שוב.

אבל הפלא הגדול הוא שרק בפרשת כי תשא כתוב שהקב"ה ספר אותם על ידי דבר, על ידי מחצית השקל, אבל ביציאת מצרים ובפרשה שלנו לא כתוב שהם נספרו על ידי דבר, ואם כן למה לא היה חשש של נגף, חשש של מגיפה, והרי למדנו שאם לא סופרים על ידי דבר אחר אלא סופרים ממש את הראש של כל אחד, יש מגיפה?!

אלא צריך לומר שבפרשת בא לא כתוב שמשה רבנו ספר ממש את בני ישראל, אלא רק התורה גילתה לנו כמה הם היו, "כשש מאות אלף". ובפרשה שלנו פרשת במדבר אפילו שבפסוק כתוב שהם נספרו "לגלגלותם" שספרו את הגלגלות, בכל זאת מסביר רש"י שגם בפרשה שלנו זה היה ספירה על ידי שכל אחד הביא כסף כנגד הגולגולת ובאמת ספרו את הכסף ולא את הראשים!

עד כאן על מקומות בתורה שכתוב שספרו את כל שבטי ישראל.

כעת ניגש לעצם העניין, האם יש לבני ישראל מספר? כיון שבני ישראל נמשלו לכוכבים לכן נבדוק גם על הכוכבים אם יש להם מספר או לא, אם יש לכוכבים מספר או גם לישראל יש, ואם אין לכוכבים מספר אז גם לישראל אין! בואו גם נבדוק את כל עצם הרעיון של "אין מספר", האם בכלל שייך שיהיה דבר – נברא בעולם שאין לו מספר?

אחל בהבאת הפסוקים ואחר כך אבאר את העניין:

משפט שלמה - המשך

שלום המחברת מדין שואל.

האדמו"ר מנוגה הצטרף אף הוא לחיפושים עמ"נ לחיפוט מתביעה זו, וכעת בחסדי השם יתב' נמצאה האבירה בידיו של בני ישן ועליו להחזירה לבעליה. הוא מבחינתם יכול לתבוע את ליאור חדש הסוחר, שיוחזר לו בחזרה את כספו כיוון שכל המקח היה מקח טעות בהיות המחברת גנובה.

בני ישן משיב שאינו מאמין לכל הסיפור הזה ואולי רוני מכר את המחברת במחיר זול כי לא ידע את שוויה האמיתי ועכשיו הוא רואה שהיא עוברת לסוחר במחירים של מאות אלפי דולרים והוא מתחרט על שהיה תמים, לכן הוא תובע בחזרה את הכתבים.

כל מה שהוא יודע זה שהוא קנה מסוחר אמין שאינו יכול להחזיר לו את כספו אפילו אם היה רוצה כיוון שעם הכסף שקיבל חיתן את ילדיו. ואף לבנו של האדמו"ר מנוגה אין כסף לפצות את בני ישן. לכן מחזיק בני במקח ומבקש שיוכיחו לו שהכתבים אכן גנובים, ואפילו אם יוכלו להוכיח זאת הוא אינו מוכן לוותר על הספר עד שיוחזר לו כל כספו.

ביה"ד ביקש מרוני להוכיח שהספר היה בבעלותו והוא אכן הביא עדים ע"כ.

האדמו"ר מנוגה מאשר שרוני השאיל לו את המחברת שנעלמה מביתו ואינו יודע אם בנו אכן היה הגנוב, ובנו – כמובן מכחיש את כל הסיפור.

פסק הדין:

בני ישן אינו חייב להחזיר את המחברת.

רוני יכול לתבוע את האדמו"ר מנוגה שיצטרך לשלם

בבראשית פרק כ"ב כתוב: "כי ברך אברך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וירש זרעך את שער איביו", הנה נמשלו בני ישראל לכוכבים ולחול שעל שפת הים.

שהיו ישראל כעפר הארץ כתוב באברהם אבינו בבראשית פרק י"ג: "ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה".

ביעקב אבינו כתוב בבראשית פרק כ"ח: "והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו כך כל משפחת האדמה ובזרעך".

ביעקב אבינו כתוב עוד בבראשית פרק ל"ב: "ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרב".

בימי שלמה המלך כתוב בספר מלכים א' פרק ד': "יהודה וישראל רבים כחול אשר על הים לרב אכלים ושתים ושמחים".

בספר ישעיה פרק מ"ח כתוב: "ויהי כחול זרעך וצאצאי מערך כמעתי לא יכרת ולא ישמד שמו מלפני".

בספר הושע פרק ב' כתוב: "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי".

ביצחק אבינו כתוב בבראשית פרק כ"ו: "והרבותי את זרעך ככוכבי השמים ונתתי לזרעך את כל הארצות האלה והתברכו בזרעך כל גוי הארץ".

במשה רבנו אחר חטא העגל כתוב בשמות פרק ל"ב: "זכר לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נשבעת להם כך ותדבר אלהם ארבה את זרעכם ככוכבי השמים וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעלם".

בספר דברים פרק א' כתוב: "ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב, ה' אלהי אבותכם יספ עליכם ככס אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם".

בספר דברים פרק י' כתוב: "בשבועים נפש ירדו אבתך מצרימה ועתה שמך ה' אלהיך ככוכבי השמים לרב".

בדוד המלך כתוב בדברי הימים א' פרק כ"ז: "ולא נשא דויד מספרם למבן עשרים שנה ולמשה כי אמר ה' להרבות את ישראל ככוכבי השמים", ומפרש שם הרד"ק, כי

לו על שאינו מחזיר את מה שהושאל לו לפי המחיר בשוק (שהוא 250 אלף דולר) .

הסבר:

כל חפץ המטלטל הנמצא בידיו של אדם חזקה שהוא שלו, ומבואר בחו"מ ס' קל"ג שאפילו אם המעורער יביא עדים שהוא שלו ויטען שהוא הפקיד אותו בידיו או שהשאיל לו, המחזיק נאמן. ואפילו אם יש עדים שהמעורער מסר לו חפץ, אם אין עדים שהוא עכשיו בידו, המחזיק נאמן "במינו" והוא יכול לומר שהוא כבר החזיר. וכן אם יש עדים שהוא עכשיו בידו אבל אין עדים שהמעורער מסר לו החפץ, נאמן המחזיק למעון שהוא קנה אותו מהמעורער. אבל אם מסר לידו בעדים, ויש גם עדים שהוא עכשיו בידו, אין המחזיק נאמן בטענותיו והוא צריך להחזיר את החפץ למעורער. וגם זה דווקא אם העדים מעידים שמסר לו לפיקדון, אבל אם מסר לו סתם נאמן המחזיק למעון שמכרו לו. (ולא צריכים לסמוך עליו לדעת את זה כי אם כן יש לו מינו שהוא יכול למעון שהחזיר כבר ועל כן יהיה נאמן למעון שקנה).

אולם מכאן השו"ע בהמשך, המחזיק נאמן רק בחפצים שאין הדרך להשאילם ולהשכירם אבל בחפצים שמשאילים ומשכירים אם יש למעורער עדים שהם היו שלו, וישנם עדים שהוא נמצא כעת בידיו של המחזיק, המעורער נאמן. ואפילו אם הם כבר ג' שנים בידיו צריך להחזיר.

ולכן במקרה שלנו, לרוני יש עדים שהמחברת הייתה שלו וידוע ומפורסם שהיא כעת בידיו של בני ישן, כיוון שהמחברת עשויה להישאל אמור היה להיות שבני יחזיר אותה!

אבל ממשך השו"ע ומסביר שכל מה שאמרנו הוא רק אם המעורער אינו טוען שהחפץ נגנב ממנו כי אם הוא טוען כך אינו נאמן אלא אם כן עברה השמועה שארעה גניבה בעיר (פירוש, הדבר הוא ידוע ומפורסם לכולם שהיה מעשה גניבה) כי אם לא כן, אין להחזיק ביהודי כנגב ואין טענה זו מקובלת כלל כי כל עמ"י בחזקת כשרים עד שיוכיחו להיפך.

ולכן לפי זה, כיוון שרוני טוען שהמחברת נגנבה ממנו אין להאמין לו ללא עדות לכך.

אבל הראב"ד טוען כי הגבלה זו היא רק אם המעורער טוען שהמחזיק הוא נגב, אבל אם אינו טוען כן אלא טוען שהוא השאיל אותו לפלוני והוא נגנב ממנו, אם יש למעורער עדים שהוא היה שלו ועדים שראו אותו בידיו של המחזיק הוא אכן נאמן, כי אינו טוען שהמחזיק הוא הנגב, אלא שהחפץ נגנב. ולכן לא שייכת כאן החזקה שהיהודים אינם מוחזקים לגנבים. ולדעת הש"ך שם בס"ק י"ג וזהו גם דעת הרמב"ם והעיקר כדעה זו.

אבל הלבוש טוען שהמחבר לא סובר כן, ואין הבדל בין אם המעורער טוען "אתה גנבת" או שהחפץ "נגנב ממי שהשאילתי לו".

ולכן אם רוני היה מוחזק הוא יכול היה למעון קים לי כש"ך. אולם כיוון שאינו מוחזק, יכול בני ישן למעון קים לי כשו"ע ואינו צריך להחזיר את המחברת.

אבל האדמו"ר מנוגה שמורה שהמחברת באה לידו בתור השאלה צריך לשלם לרוני את השווי בשוק של המחברת כי כשואל הוא אחראי למה שקרה, ומחירה כעת הוא 250 אלף דולר.

אמר ה' להרבות וכו' ואף בשאמר הקב"ה למנות ישראל לא אמר למנותם אלא מבין עשרים שנה ומעלה כי אמר להרבותם ככוכבי השמים ואין להם מספר כמו שאמר גם זרעך וכו', רואים מפורש בדברי הרד"ק שאין לבני ישראל מספר ואף פעם אי אפשר לספור את כולם! עוד יש פסוקים להביא ורשמתי את העיקר.

צריך לדעת שיש שלש דרגות במושג הזה שקוראים לו "מספר".

יש "אין סוף", אין סוף זה הגדרה להעדר מספר מידה או משקל, וכך אנו מכנים את הקב"ה "אין סוף" (ויש בזה הרבה ביאור וגם בדברי הרמח"ל), בזה ברור שאין מספר או שום מידה או הגבלה.

יש מושג שני של דברים שיש להם מידה ומשקל ומספר וגבול, וזה ברור.

אך יש גם מושג שלישי שקוראים לו "אין קץ", מה זה אין קץ? אתן משל: יש שני סוגים של שעוני קיר עם מחוגים, יש שעון קיר עם מחוגים שבו המחוג של השניות קופץ משניה לשניה, אחר ששים קפיצות נשלמות דקה, בשעון כזה אי אפשר למדוד חצאי שניות, כיון שהמחוג קופץ משניה אחת לשניה שאחריה, אפשר בשעון זה למדוד רק שניות אך אי אפשר למדוד חצאי שניות.

אבל יש שעון קיר מסוג אחר, גם לו יש מחוג של שניות אך בשעון זה המחוג של השניות זורם בלי קפיצות, בשעון כזה אפשר למדוד גם חצאי שניה! כל מה שצריך לעשות זה להוסיף על הלוח של השעון עוד פסים כדי שיהיו 120 פסים ולא רק 60 ואז אפשר למדוד גם חצאי שניה! למעשה אין קץ לחלוקה ואפשר לחלק את הדקה לעוד ועוד, כל מה שצריך לעשות זה להוסיף קוים! האם זה נקרא אין סוף? ודאי שלא כי כל מה שנברא בעולם יש לו סוף, ורק הקב"ה נקרא "אין סוף" (כאמור, אין כאן המקום להיכנס אל פרטי הביאור ובכתבי הארי שכל עולם נקרא אין סוף כלפי העולם שתחתיו), לכן דבר שיש לו סוף וכליון ורק שאי אפשר אף פעם למדוד ולסיים אותו זה נקרא "אין קץ"! אין קץ זה המושג השלישי האמצעי שרציתי לבאר. בספר יהושע (פרק ז') מסופר שבאחת המלחמות שנלחמו בני ישראל לכיבוש ארץ ישראל נהרגו כשלושים ושישה איש, ואמרו חכמים שזה לא שלושים ושישה איש, אלא רק אדם אחד נהרג אך הוא היה צדיק כל כך עד שהוא שקול ונחשב כמו שלושים ושישה איש! הנה שוב רואים שיש פעמים שאתה בטוח שספרת וישאתה יודע את המספר שספרת הרוג אחד, ולבסוף מודיעים לך שאתה לא ספרת טוב כי זה לא אחד אלא זה שלושים ושישה!

יש עוד דוגמאות אך ארשום עוד אחת, בספר שמואל א' (פרק ב' פסוק ה') מסופר על חנה האמא של שמואל הנביא שהיתה עקרה ולבסוף היא ילדה את שמואל הנביא ועוד ילדים, חנה הודתה לקב"ה ואמרה - "עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה", ושואל המדרש (ילקוט שמעוני אות פ"ט) שהרי אחר כך כתוב בפסוקים "ותהר ותלד שלשה בנים ושתי בנות" ורואים שהיא ילדה חמישה ולא שבעה? ומתיר במדרש ששמואל הנביא שקול כמו שנים גדולים, שמואל הנביא שקול כמו משה ואהרן שנאמר "משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו", הנה שוב רואים שאדם סופר אחד כשלמעשה יש כאן שנים!

זה "אין קץ", אין אפשרות לדעת את המספר כי הוא משתנה בכל רגע ומתחלק לעוד ועוד!

ישראל הם "אין קץ" אין להם קצבה, גם הכוכבים אי אפשר לדעת את מספרם כי אין להם קצבה! אתה חושב שראית כוכב וספרת אותו ופתאום אתה מגלה שזה לא כוכב אחד אלא זה גלקסיה! זה מיליארד כוכבים ואתה חשבת שזה אחד!

יש שרצו לעשות את החשבון של מספר הכוכבים על פי מה שכתוב בגמרא מסכת ברכות דף ל"ב, שם אומרת הגמרא: שנים עשר מולות בראית ברקיע ועל כל מול ומול בראית לו שלשים חיל, ועל כל חיל וחיל בראית לו שלשים לגיון, ועל כל לגיון ולגיון בראית לו שלשים רהטון, ועל כל רהטון ורהטון בראית לו שלשים קרטון, ועל כל קרטון וקרטון בראית לו שלשים גסמרא, ועל כל גסמרא וגסמרא תלית בו שלש מאות ושישים וחמשה אלפי רבוא כוכבים כנגד ימות החמה, עד כאן לשון הגמרא, זאת אומרת שהגמרא באה ללמד שכמו בצבא שיש דרגות כך גם בכוכבים (רהטון קרטון וכו' = אלוף סגן אלוף) לכן יש שרצו לעשות חשבון לפי דברי הגמרא וכך לדעת מהו מספר הכוכבים! אלא שזה טעות כי מי אמר שמפקד בכוכבים זה כוכב אחד גדול (סופר נובה) אולי בכוכבים מפקד זה גלקסיה!! אף פעם אי אפשר

לעשות את החשבון כי תמיד כשאתה חושב שסיימת לספור אתה פתאום מגלה שהמספר הוא אחרת! אין קץ!

מי יאמר לנו בכוכבים מהו חיל לגיון ורהטון, שאין זה כוכב גדול אלא איסוף של רבבות כוכבים יחד נקראים אחד לענין שנחשבים רהטון וכו'!

לפי זה ברור שאת עם ישראל אי אפשר לספור במדויק! ולכן גם אסור לספור את עם ישראל, כי זה זילות והורדת ערך כשאדם בא לתת מספר בדבר שכל מעלתו הוא שאי אפשר לספור אותו, אתה בא לצמצם דבר שמתרחב אין קץ! זה אסור!!

בני ישראל נמשלו לכוכבי השמים וגם לעפר הארץ ולחול שעל שפת הים, ואמרו חכמינו זיכרונם לברכה שכשכני ישראל עושים את רצונו של הקב"ה הם נמשלים לכוכבים, אבל אם אינם עושים את רצונו של הבורא או הם נמשלים לעפר הארץ. כעת נבדוק, אם נראה שלעפר הארץ אין קצבה, אם נראה שבזמן שבני ישראל אינם עושים רצונו של מקום, בכל זאת אין להם קצבה, או ודאי שכשהם נמשלים לכוכבים ועושים את רצונו של מקום, ודאי שגם אז אין להם קצבה!

וכיון שאין לעפר הארץ קצבה וכמו שכתוב רש"י בפרשת דברים (פרק א' פסוק י"א) שכבר הבטיח הקב"ה אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה, זאת אומרת שאי אפשר לספור אותם, אם כן ודאי שגם לכוכבי השמים אין קצבה, שכיון שכשנמשלו לעפר הארץ הברכה היא שאין קצבה, או ודאי שכשנמשלים לכוכבי השמים אין להם קצבה שהיא מידה ומשילה טובה יותר מן עפר הארץ! וכן פשוט שאם מברכים את בני ישראל בדבר שאין לו קצבה ודאי שאי אפשר לברכם אחרי זה בדבר שיש לו קצבה כי זה רק ממעט את הברכה! וכן כתוב מפורש במדרש רבה (פרשת במדבר פרשה ב' אות י"ד): אשר לא ימד ולא יספר (הושע ב') משהוא נותן קצבה והיה מספר, חוזר ואומר אין להם קצבה, אשר לא ימד ולא יספר, (שואל המדרש שבתחילת הפסוק בהושע כתוב "והיה מספר" או רואים שיש מספר, ובהמשך הפסוק כתוב "אשר לא ימד ולא יספר" זאת אומרת שאי אפשר לספור), ומתיר במדרש: אלא שהראה הקב"ה להושע כשם שהראה לאברהם ואמר לו הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור? (או שאפשר או שאי אפשר! פעם אתה אומר תספור הכוכבים? אם תוכל לספור? (או שאפשר או שאי אפשר! פעם אתה אומר תספור ופעם אתה אומר נראה אם תוכל וכאומר שאי אפשר), מי שאמר וספור חוזר ואומר אם תוכל לספור? אלא להודיעך שהראה אותו תחלה במספר אחד ואח"כ שנים ואחר כך שלשה ואחר כך שנים עשר ואחר כך שבעים ואחר כך הראה לו מולות שאין להם מספר ולמה הראה אותו כך סימן הראה אותו שהוא מרבה אותו כך בעולם וכו', ואחר כך הראה אותו מולות שאין להם מספר שישראל עתידין לפדות ולרבות באחרונה שאין להם מספר שנאמר (שמות א') ובני ישראל פרו וישרצו, ואף להושע שהראהו במספר ושלא במספר שתחלתו היו במספר וחזרו ורבו שלא במספר לכך נאמר אשר לא ימד ולא יספר וגו', עד כאן, הנה מפורש שגם בכוכבי השמים אין להם קצבה וראייה ברורה לכל מה שהסברתי עד כאן. (זה גם הביאור בכתבי הארז"ל בעץ חיים שכתב אין קץ וכנלדי הכצלים).

כל פעם שתסתכלו על יהודי תתבוננו שעומד לפניכם נברא שאין לו קץ! כל יהודי חשוב כהרבה ומעלתו רמה!

בפרשת דברים (פרק א' פסוק י"א) כתוב שמשה רבנו בירך את עם ישראל ואמר: "ה' אלהי אבותכם יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם", ומבאר רש"י כיון שבירך אותם משה ואמר "יוסף עליכם ככם אלף פעמים" שתהיו פי אלף ממספרכם כעת, אם כן למה הוסיף משה עוד ברכה ואמר "ויברך אתכם כאשר דבר לכם"? אלא מסביר רש"י שזה דומה לאדם שיש לו מעיין נובע מתחת לביתו שתמיד נובע מים חיים, ובא אדם ומברך אותו שיהיה לו בקבוק מים! הרי זה לא ברכה, הפוך זה ממעט את הברכה כי כעת יש לי שפע ואתה מברך אותי שיהיה לי מוגבל? כך גם אמרו בני ישראל למשה, אמרו לו משה אתה נותן קצבה לברכתנו (פי אלף), הרי כבר הבטיח הקב"ה לאברהם "אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה" (ברכה בלי גבול וקצבה), אמר להם משה - זו משלי היא, אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם.

יש כמה דרכים לבאר שם את הפסוק (מה בעצם הוסיף להם משה) אך כדי לקצר ארשום רק את הראייה שנוגעת לנו כעת, רואים משם שהקב"ה בירך את בני ישראל בלא "קצבה", "אין קץ", הנה שוב מביאר המושג של אין קץ, יש מספר אך לעולם אי אפשר לדעת אותו כי הוא מתרחב ומשתנה ומתחלק תדיר, זה ברכה!

"ה' אלהי אבותכם יסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם"

שמחת יום טוב

שאלה: בחג שבועות יש מנהג לאכול מאכלי חלב. וע' בשבוע שעבר בענין זה. ויש שנהגו לאכול סעודה של חלבי לחוד, בלי שום בשר בסוף הסעודה. ויש להקשות על מנהג זה, שהא "אין שמחה אלא בבשר ויין". ואם כן למה לא חששו למצוה של אכילת בשר ביום טוב? **שמחה:** בכל שבת יש מצוה של "כבוד" ושל "עונג". וכן ביו"ט צריך לכבדו ולענגו בדרך שמענג ומכבד השבת⁽⁸⁾. אבל ביו"ט יש דבר נוסף שלא מצינו בשבת, שיש מצוות עשה של "שמחה". ואך לצאת בו מצוות? ע' ברמב"ם שכתב וז"ל חייב אדם להיות שמח ומנוח לב במועד הוא ואשתו ובניו וכל הגללים אליו כל אחד כראוי לו. כיצד, הקטנים נותן להם קליזות ואגוזים ומגדנות, והגשים קונה להן בגדים ותכשיטין כפי ממונו, והאנשים אוכלין בשר ושותין יין עכ"ל⁽⁹⁾. עכ"פ, כתב הרמב"ם שמצוה על אנשים בבשר ויין ביו"ט. ואף שגם בהל' שבת מצינו בש"ע ס' רנ"ב וז"ל ורבה בבשר ויין ומגדנות כפי יכולתו עכ"ל. מ"מ ע' במ"ב (ס' רמב"ם) שמסביר שהוא שכתב הש"ע "בשר ויין" לגבי שבת, היינו רק דוגמא בעלמא, כיון שמן הסתם רוב בני אדם עיקר עניגתן בבשר, והוא מדין "עונג". ובאמת מדין עונג יכול לענגו בכל מידי שרוצה ולא דווקא בבשר. משא"כ כאן ביו"ט שיש מצוה של "שמחה", דרשינן חז"ל מפסוקים שאין שמחה אלא בבשר ויין דווקא וכדלקמ'.

בשר בזמן הזה: ע' בגמ' פסחים קמ. תניא רבי יהודה בן בתירא אומר בזמן שבית המקדש קיים אין שמחה אלא בבשר שנאמר "ובחת שלמים ואכלת שם ושמחת", ועכשיו שאין בית המקדש קיים אין שמחה אלא ביין שנאמר "ויין ישמח לבב אנוש". ונחלקו הש"ע והמהרש"ל והב"ח בפירוש של הגמ'. א. ש"ע – למד הגמ' כפשוטו, שבזמנינו אין שמחה בבשר אלא ביין⁽¹⁰⁾. ב. מהרש"ל – בזמנינו צריך בשר ויין ביחד כדי להיות בשמחה, משא"כ בזמן הביה"מ שהיה מספיק בשמחה של בשר השלמים בלחוד⁽¹¹⁾. ג. ב"ח ודרישה – בזמנינו עדיין יש ענין שמחה בבשר רגיל (אף שאינו של קרבן), רק שעיקר שמחה היא ביין⁽¹²⁾. וע' בבה"ל שכתב שאף שאין חיוב באכילת בשר בזמנינו, מ"מ מצוה עדיין איכא כיון שנאמר בו שמחה. ועל כרחק כוונתו, שאכילת בשר ביו"ט הוא מצוה יותר מבשבת, מהא שכתב שהמצוה היא משום "שמחה"⁽¹³⁾. **סעודה חלבית:** עכ"פ ראינו שגם בזמנינו יש לכל הפחות מצוה לאכול בשר ביו"ט. א"כ יש לשאול להנהיג בחג שבועות לאכול סעודה חלבית בלי שום בשר בסוף הסעודה, האם מנהג זה נגד המצוה של אכילת בשר ביו"ט? ואפשר לומר שכיון שאין אכילת בשר חיוב אלא מצוה (וכמה שפסק בבה"ל דנ"ל), לכן אפשר שמעדיף לאנשים לעשות משהו מיוחד לכבוד שבועות להיות להם סעודה חלבית, ולא חוששין לחומרא זה לאכול בשר דווקא. ועוד אפשר לומר שאף להמחמירים שחייב לאכול בשר, שמה יכול לצאת חיובו בסעודה אחת, ולא צריך להיות בשר בכל סעודה⁽¹⁴⁾. מ"מ הרבה נהגו רק לאכול מאכלי חלב ב"קידוש" בבוקר כשבאו מבית כנסת אחר שלמדו כל הלילה, ואח"כ לאכול סעודת בשר אחרי צהריים. ומנהג ישראל תורה היא⁽¹⁵⁾. **עוד עניין של שמחה:** כבתנו למעלה בשם הרמב"ם שהמצוה של "שמחה" כל אחד כראוי לו. הקטנים במגדנות, הגשים בתכשיטין, והאנשים בבשר ויין. לענין הגשים, ע' בבה"ל שכתב שלכל הפחות לקנות להם מעלים חדשים לכבוד יו"ט⁽¹⁶⁾. ומפי רש"א וצ"ל אמרו שגם יכול לקנות כל דבר לאשה שמשמח מחמתה, אפילו אם אינה משתמשת בה ביו"ט עצמו. כגון לקנות לה כלי מטבח חשמלי וכדומה⁽¹⁷⁾. וכן גם באנשים, אף שמעיד חז"ל ודרשו מפסוקים שאין שמחה אלא בבשר ויין (כל אחד כשיטתו), מ"מ מצינו שיש להרבות השמחה גם בשאר דברים, כגון בבגדים יותר מזבים וברבי מאכלים. כ"כ בש"ע שם ס"א וז"ל בגדי יו"ט יהיו יותר מזבים משל שבת עכ"ל. וע"ש במג"א סק"ד שכתב וז"ל בגדי יו"ט כו' משום דחייב בשמחה, ומשעם זה נהגו להרבות במיני מאכלים יותר משבת עכ"ל.

שמחה הראויה: בשבועות כולי עלמא מודה שחצי לכם בעינן, מ"מ גם צריך להיות חצי לה', ויש ללמוד חצי היום⁽¹⁸⁾. ומי שאוכל בשר ויין וכל מיני מגדנים ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש, אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריס⁽¹⁹⁾. וגם ח"ו שע"י השמחה של בשר ויין יבוא לידי קלות ראש, שקלות ראש הוא רק הוללות וסכלות, ואינו דומה כלל ל"שמחה"⁽²⁰⁾. אלא תהיה שמחה של מצוה, שמחה שיש בה עבודת היוצר. ותהיה מן החסידים, שבעת שמחתם או יותר ויותר מברכין ומשבחין להקב"ה⁽²¹⁾.

(א) כן לשון הש"ע ס' תרבע ס"א. ולכן אין ללמס צהאלת יו"ט וכו' בשבת וע"ש בעור ששאר ימים ללמס, והוצאה צה"ל וע"ש צה"ל לענין תוכחתו על זמניו שבע"ה כו'. (ב) גמ' פסחים קמ. רבי יהודה אומר אנשים צראוי להם וגשים צראוי להן. אנשים צראוי להם כיון וגשים צראוי להם כיון צבדדי לבעיט. (ג) צ"י צ"י תרבע שמחתי על הרמב"ם שכתב שמהו צה"ל צה"ל צה"ל, ומפני זה השמיט "צבר" בש"ע. וכ"כ צמ"ח ס' רמ"ב סק"ו צ"ס העולה שנת כדעת הצ"ח. מ"מ המג"א עצמו חולק עליו שם, וכן כהן הציו הרמב"ם שמהו לאכול צה"ל. (ד) וכן הוצאה צה"ל צ"ס הש"ע חז"ל צמון שנית המקדש קיים כיון צב"ר שלמים לחוד כו' אצל עתה לריבין שניהם צה"ל ויין עכ"ל. וע"ש לענין הצמון צמשתות הצ"ח ודרישה וצ"ל. וכ"כ צמ"ח צ"ס על המג"א חז"ל יבול להיות שם כ"ס מודים בעצרת חז"ל ללס צעין. [וכן הוצאה צמ"ח כהן צמ"ח סק"א וצבע"ה אות יג' לפי שהיא שמה גם צב"ר לחוד, ולא רק צמ"ח שהיא שלמים]. וההסבר הוא, שצחוק צה"ל שלמים יש צ' שמות, אחד מחמת הצה"ל ואחד מחמת השלמים. וצמון ציהמ"ק, כיון צב"ר שלמים שהיא צחוקה צ' שמות. וצמון שאלן צב"ר צה"ל שמה אחת, לריק לריק של שמחת יין להיות צ' שמות. (ה) ע' צ"ח שהיה הגמ' צ"ח ה' לגבי המוכר צה"ל לפי עזרת. וע"ש צח"ס שבעצרת נהגו לאכול בשר משום כ"ס מודים בעצרת חז"ל ללס צעין. [וכן הוצאה צמ"ח כהן צמ"ח סק"א וצבע"ה אות יג' לפי שהיא מתן תורה]. וע"ש צ"ח, שכין שיש צ' פסוקים, אחד לגבי שלמים ואחד לגבי יין, לכן צמון שנית המקדש קיים לכאורה הצה"ל עדיף שיש צ' שמות, אחד לצב"ר ואחד לשלמים. וצמון שאלן עדיף שהיא לא מלינו פסוק לגבי צה"ל לחוד. מ"מ סוף כל סוף גם ע"י צה"ל שמה, רק שצמון שאלן עדיף. לכאורה כן ההסבר צדעת הצ"ח ע"ש. וכן ע' דרישה כעין זה. מ"מ ע"ש שמוסרי חז"ל יבול להיות שם צב"ר שמה קצת עכ"ל. [ומי ששנה לשמות יין, לכאורה אין עלה לו ללאת מלות שמה. שחז"ל מעיד שאלן שמה אלא ציון. ולשמות יין ולשמות אחרות צודאי אין שמה אלא צה"ל. אלא יש להשתדל אם אפשר למנוח יין שיכול ללמוד לנסות חז"ל לאהבו כדי ללאת המלה כתיקו. וכן שמעתי מר"י ש'ל. וללאת צב"ר צחוקה נגד הגמ'. רק יולא קצת שמה (לדרישה) או שמה שאליו העיקר (לצ"ח). (ו) ע"ש שכתב חז"ל כן מתבאר מדברי הצ"ח וצ"ל עכ"ל. ואפשר שכונתו גם להאחרות שסבר שצחוק לריק שמה של צה"ל יין צה"ל. שבתחילה יש לחוש להשיטות שסבירות שאל יבול להשיג למנוח דאורייתא של "שמחה" אלא צב"ר ויין. (ז) אצל שמעתי מר"י ש'ל ששמע מר' אלישיב ש'ל ששפיר יש חיוב/מנוח צלל סעודה, וכדפשטות של הרמב"ם. (ח) מ"מ פשטות המנהג הוא לאכול חלב צחוק סעודה דווקא (וצפ"ר לפי הרמ"א). ולכן לפי המנהג לא לאכול צה"ל וחלב צחוק סעודה אחת (ע' שבו עעצ"ר). לכן על כרחק אין להם אלא סעודה חלבית צלל. מ"מ נהג רי"צ של לעשות צ' סעודות צו"ס, עם הפסק צרה"ח ופסק ציה"ח, הראשון לחלב וחשני לצב"ר. (ט) צה"ל ס' תרבע ס"ב ד"ה כפי ממונו הציו מהא"ר צ"ס המהר"ל וכן ע' צחמ"ת שלמה. (י) כ"כ צפ"ר שאלן שלמה ה' יו"ט ס' תרבע הע' ה' חז"ל ולשולל אמר מן זלנתי דבגדים לאו דווקא אלא ה"ה אם רולה האשה כלי שיושני כגון מקבץ וכדומה ג"כ יכול לקיים מלכות צה"ל. ואפילו אם אינו משתמש עם הכלי ציו"ט גופי לא לן צה"ל עכ"ל. וכן שמעתי מר"י ש'ל לעשה שכן המנהג לסמוך ע"י. לכאורה הסבירא הוא שבעיקר יו"ט מקבץ צמחה, שהוא צ"ח שכן מקבצין מתנות, צין אם יכול להשתמש צה"ל ציו"ט או לא. (יא) ע' לשון העור וצמ"ח סק"א לענין הדק האכין. (יב) ע"ש שם ס"ב. וע"ש צמ"ח סק"ו לענין הגנאים שמקבצים כסף בצלל העניים שאש"ר חלקם. (יג) ע"ש שם ס"ב. וע"ש צמ"ח סק"ד שיש להעמיד שטרים צרגלים כדי למנוח פריזות. וע"ש צמ"ח. (יד) עור צסוף הסיומן, והוצאה צמ"ח סק"א. וע"ש צה"ל לשון ויאמר האדם צללו כו'.

שבת

שחרית: 8:15

תהלים בנין: 12:00

על ידי משפחת זכאי - בבית הכנסת

תהלים בנות: 1:15

על ידי משפחת נחמני - בביתם

שיעור בהלכות שבת: 5:30

הרב דוד שרעבי

מנחה: 6:15

חול

שחרית: 6:15

מנחה: 20 דקות לפני השקיעה

דף יומי: 20:15

הרב יצחק אלקיים

כולל ערב: 20:15

ערבית: 21:15

כולל ערב ממשיך עד: 22:00